

СЪДЪРЖАНИЕ

1. НОРМА И ПАТОЛОГИЯ

1.1 ПСИХИЧНО РАЗСТРОЙСТВО И АГРЕСИЯ.....	3
1.2 ВИДОВЕ ПСИХИЧНИ РАЗСТРОЙСТВА.....	4
1.3 ШИЗОФРЕНИЯ И ПАРАНОИДНА ШИЗОФРЕНИЯ.....	5
1.4 КОГНИТИВНИ НАРУШЕНИЯ ПРИ ШИЗОФРЕННО БОЛНИТЕ.....	7
1.5 АТРИБУТИВНА ТЕОРИЯ И АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ.....	12
1.6 ЛЕЧЕНИЕ.....	13

2. ПОНЯТИЕ ЗА АГРЕСИЯ.....15

2.1 СЪЩНОСТ И ОСОБЕНОСТИ НА АГРЕСИВНОТО ПОВЕДЕНИЕ.....	19
--	----

2.2 ФАКТОРИ, ОПРЕДЕЛЯЩИ АГРЕСИЯТА.....	20
--	----

2.3 ВИДОВЕ АГРЕСИЯ И АНТИСОЦИАЛНО ПОВЕДЕНИЕ.....	21
--	----

2.4 ЛИЧНОСТОВИ ТЕНДЕНЦИИ И КРИМИНАЛНИ ПРОЯВИ, СВЪРЗАНИ С АГРЕСИВНОТО ПОВЕДЕНИЕ.....	21
---	----

3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ОБОСНОВКА НА ПРОБЛЕМА.....24

4. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ, ОБОБЩЕНИЯ И ИЗВОДИ.....40

РЕЗЮМЕ:

Човешкото поведение и в здраве, и в болест е съвместна функция на индивидуалните характеристики и обкръжаващата ни среда. Според много автори социалното поведение произтича както от разнообразните аспекти на външната ситуация, в която се намират индивидите, така и от многобройните състояния, склонности, преживявания и определени характеристики, които те носят в тези ситуации. От друга страна човешкото поведение обаче е подтиквано и от външни фактори, тълкувани от мисловните процеси и нагласи на индивида – както афективни, така и когнитивни.

Агресивното поведение, само по себе си, не е диференциращ симптом на някое отделно психично разстройство. При психичните разстройства в частност при шизофрено болните, наблюдаваме болестни изживявания и динамични психопатологични синдроми, които в чести случаи водят до агресивни действия от различно естество. За тяхното агресивно поведение мотивите (потребност, цел, намерение) могат да се търсят в когнитивните и афективни аспекти на болестта и нейното развитие.

В настоящата работа, от една страна, изследваме афективните компоненти на агресивността и връзката им с обективно извършените криминални прояви при болни от шизофрения. От друга страна, изследваме когнитивни аспекти, свързани с тенденцията да се приписват негативни намерения на околните в двусмислени ситуации и оттам до агресивно поведение.

Никъде не открихме значими разлики или влияния. Възможните причини за това може да се търсят, както в теоретическите обосновки на хипотезите, така и проблеми при изследването – трудности при комуникацията с пациенти; необходимостта да се изследват само пациенти в напреднал стадий на лечение и други. Тези причини, както и възможностите за бъдещи изследвания, са дискутирани в края на настоящата теза.

1. 1 ПСИХИЧНО РАЗСТРОЙСТВО И АГРЕСИЯ

Заплахите за обществото като цяло, причинени от хора с психични отклонения, са обект на множество дискусии. Приема се, че по-голямата част от насилственото поведение, наблюдавано при психично болните, не е случайно, а е мотивирано от психотични симптоми. В много случаи това поведение би могло да бъде предсказуемо и по някакъв начин да се окаже следствие от ирационални убеждения и възприятия (налудности и халюцинации). Изследвания на Свенсон и сътрудници през 1990г. и 1994г. (описани от Попов, 2000) доказват, че честотата на насилие при пациенти със сериозни психични разстройства като шизофрения, тежка депресия, мания или биполарно афективно разстройство, е пет пъти по-голяма, сравнена с хора без диагноза за психично заболяване. При индивиди с алкохолна или наркотична злоупотреба тези стойности са от 12 до 16 пъти по-високи.

Адекватната оценка на агресията, респективно на насилието, изисква познаване на факторите, които допринасят за ескалация на агресивните чувства. Насилието представлява крайния продукт на силния гняв или страха, обикновено породени от действителна или заплашваща увреда или загуба. Най-важните фактори (индивидуални и ситуативни), определени като допринасящи за насилието, могат да бъдат класифицирани в три области:

- Предразполагащи еволюционни или житейски преживявания, ограничаващи възможностите на индивида за подбор на ненасилствени техники за справяне (органична мозъчна увреда, умствена изостаналост, емоционална депривация, излагане на насилие през периода на изграждане на личността)*
- Когнитивни и поведенчески фактори, потенциращи избухването на насилие (обърканост, възбуда, страх, нарушени възприятия, налудни интерпретации, импулсивност, фрустрация, интоксикации с психоактивни вещества)*
- Ситуативни и фактори от обкръжаващата среда*